

Remissvar Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan. (SOU 2010:99)

Att skolan ska arbeta med jämställdhetsfrågor är självklart. Skolans styrdokument framhåller tydligt att alla som går i skolan ska ges möjlighet att utvecklas maximalt utifrån sina egna förutsättningar och utan att påverkas av förutfattade meningar kring vad som är lämpligt och inte för olika grupper. Jämställdhet mellan kvinnor och män och vikten av att ge pojkar och flickor lika rätt och möjligheter lyfts fram i läroplanens inledande kapitel. Skolan har också ett ansvar för att arbeta aktivt för att motverka traditionella könsmonster genom att bl.a. lära eleverna se och ifrågasätta fördomar och tankemonster som kanske ligger djupt rotade i kultur och tradition.

Sveriges Skolledarförbund står fullt ut bakom skrivningarna i skolans styrdokument. Samtidigt är vi medvetna om att vissa mönster verkar vara svåra att bryta, i en del fall verkar utvecklingen snarast vara på väg åt fel håll. Det är väldigt olyckligt om skolan, medvetet eller omedvetet, medverkar till att fastställa och fördjupa mönster och värderingar som får begränsande effekter för barn och unga. Det är inga elever som i längden vinner på det.

Arbetet som Delegationen för jämställdhet i skolan genomfört och den kunskapsbildning som de medverkat till är därför synnerligen angelägen. Sveriges Skolledarförbund måste dock inledningsvis slå fast att skolan inte arbetar fri från sitt sammanhang. Könsroller och andra begränsande mönster lärs i stor utsträckning in redan från tidig ålder i hemmet och ute i samhället där barn ser hur vuxna är och agerar. Målet att nå ett jämställt samhälle är en uppgift för oss alla, inte bara för de som arbetar i skolan. Det betyder naturligtvis inte att skolan inte är viktig, bara att den inte är tillräcklig.

Rapporten Flickor, pojkar, individer – om betydelsen av jämställdhet för kunskap och utveckling i skolan lyfter fram ett stort antal problemområden. Gruppen pojkars sämre prestationer, de könsstereotypa valen till gymnasieskolan, vissa flickors försämrade kroppsbild och självkänsla och vissa pojkars högre aktivitet när det gäller att behandla andra (framförallt andra pojkar) illa är områden som alla i skolan måste ha med sig i tankarna när verksamhet planeras, utförs, utvärderas och analyseras. Jämställdhet uppnås inte en gång för alla, utan måste, som utredarna skriver, ständigt diskuteras, vinnas på nytt och omsättas i skolans vardagliga praktik. Sveriges Skolledarförbund delar utredarens uppfattning att jämställdhetsarbete inte kan vara ett projekt, utan måste integreras i det vardagliga arbetet för att varaktig förändring ska kunna nås. Utredaren lyfter också fram vikten av att kombinera analys av maktfördelning mellan grupper med kännedomen om individuella variationer inom grupper och relationerna mellan dem. Ett alltför ensidigt fokus riskerar att återskapa könskillnader som vissa kanske redan frigit sig från. Svårt, men angeläget om vi ska komma vidare i arbetet.

Utredaren lyfter fram läsningens betydelse för skolframgång för såväl pojkar som flickor. Förbundet delar den uppfattningen fullt ut och stödjer ytterligare satsningar riktade mot läsning i skolan och ökat stöd till elever med läs- och skrivsvårigheter. Sådana satsningar kräver resurser och bör följas av kompletterande satsningar för ökad läsning på fritiden för att effekten ska bli så stor som möjligt. I en sådan satsning är det viktigt att man adresserar det sk. ”pojkkproblemet”, dvs. att det inte anses coolt bland pojkar att läsa på fritiden och satsa på skolan. Här är föräldrar en viktig målgrupp precis som utredaren skriver.

I betänkandet återkommer utredaren i ett flertal förslag till vikten av att skolan tar till sig relevanta forskningsrön i syfte att förbättra och utveckla undervisningen. Sveriges Skolledarförbund delar uppfattningen att det många gånger är allt för långa avstånd mellan forskningen och undervisningen i klassrummen idag. Lärare och skolledare behöver bli bättre på att ta del av forskning och omsätta den i praktiken. Det är samtidigt angeläget att förstärka den forskning som handlar om undervisningssituationen, undervisningsmetoder, hur lärare undervisar och hur elever lär. Detta har stor betydelse för lärarnas och skolledarnas möjligheter att få fler elever att nå sin fulla potential.

Sveriges Skolledarförbund avvisar dock utredarens förslag att dela upp den sammanhållna diskrimineringslagstiftningen och föra de delar som handlar om elever till skollagen. Förbundet anser att effekterna av ett sådant förslag först måste analyseras mer noggrant utifrån de olika lagstiftningarnas skilda upplägg. Att anmälningar kommer till fel myndighet bör kunna lösas genom förbättrad samverkan mellan myndigheter.

Sveriges Skolledarförbund bedömer inte att resurser ska läggas på att låta Skolverket granska och kvalitetskontrollera de läromedel som används i skolan. Det är, enligt förbundet, svårt att se att en sådan granskning kommer att få någon mätbar effekt på jämställdheten. Rätten och ansvaret att välja bra läromedel måste få ligga på den ansvarige läraren.

Förbundet avvisar även förslaget att ändra på målformuleringarna för och innehållet i rektorsutbildningen. Innehållet i dem måste vara fokuserat på de mest grundläggande styrningsfrågorna och kan aldrig omfatta alla perspektiv, hur behjärtansvärda de än är. Vi menar också att uppföljning av resultat och analys av ev. resultatskillnader mellan t.ex. pojkar och flickor är en självklar del av det systematiska kvalitetsarbetet, som redan finns med som ett viktigt område i utbildningen. Utbildning i jämställdhetsfrågor ska naturligtvis erbjudas, fast i annan form. Utredarens förslag att förlänga de nuvarande utbildningsinsatserna i sex- och samlevnad riktad till lärare och skolledare ställer sig förbundet bakom. Det finns dock anledning att skjuta på en dylik satsning till dess att de stora reformerna, ny skollag, ny gymnasieskola, ny läroplan, nytt betygssystem, legitimation för lärare, för att nämna några, är implementerade. I annat fall finns risk för att satsningen inte får den uppmärksamhet den förtjänar.

Lars Flodin
Förbundsordförande